

Sûriya ber bi perçebûnê ve diçe

Tiştê seyr nîne, ku desthilateke (Defakto), wekî desthilata demkî ya Sûriyê, ya ku ji pizdanê rêxistineke terorîst (HTŞ) hatiye damezrandin, ku ti giringiyê nedê pirsgrêkan navxweyî û pirsên girêdayî demokrasiyê û diyaloga nîştimanî û mafên mirovan

Dom»R:8

Hişbûna bi tevahî a Gola Urmiyê

Kirîza kêmvayê di Îranê de, hişkîrîna Gola Urmiyê û jinavbirina jîngeha Rojhilatê Kurdistanê bizanebûne.Îran yek ji van welatan e ku bi kirîza gelek tund a kêmvayê rû bi rûye. Barîna kêma baran, hişik salî, zêdebûna nifûs, mifah wergirtina kênehatî ji çavkaniyan di beşên cotkarî û pêşey de, û rêveberiya neewleh yên çavkaniyên avê, welat di hemberê “kêma avi yê” rû bi rû kiriye.

Dom» R:6

Jîngehparêzî li Kurdistanê, Şêwazek ji berxwedana netewî û dij bi dagîrkariyê

Roja Pêncşemî 2ê Gelawêja 1404 a Rojî, neyarên jîngeh û nîştimana me, agir berdane çiyayê Awiyê li derdora bajarê Sinê û rûberekî berfireh ji çêrîngeha wî çiyayê geştîyariyê şewitî, Herwisa 7 çalakvanên jîngehparêz ên xelkê Sinê, rastî şewitînê hatin ku li rojên piştê de mixabin 3 ji wan çalakvanan ên bi navên “Hemîd Muradî, Çiyako Yûsifîniyad û Xebat Emînî” canê xwe goriyê jîngeh û nîştimana xwe anku Kurdistanê kirin û şehîd bûn.

Dom» R:3

Bidesîveanîna mafên netewî yên gelê kurd di çarçoveya Îraneke demokratîk û federal de

Agirî

Duheftînameyek Siyasetî-Giştî Ye, PDK Îranê diweşîne www.kurdistanmedia.com/kurdî

www.agirimedia.org Hejmar (499)06-08-2025 Buha (1000) Tûmen

Peyama Hevxemiya Rêzdar Mistefa Hicrî li derheq şehîdbûna jîngehparêzên Kurdistanê

Rêzdar Mistefa Hicrî, Sekreterê Giştî yê Hizba Dêmkokrat a Kurdistanê Îranê bi hilkefta şehîdbûna çalakvanên jîngehparêz ku li dema temirandina agir li çiyayê Awiyê de rastî şewitînê hatibûn û canê xwe pêşkêşî parastina

jîngeha nîştmana xwe kirin, peyamek belav kir.

Deqa peyamê wiha ye: Canjîdestdana “Hemîd Muradî û Çiyako Yûsifîniyad û Xebat Emînî” jîngehparêz bûyerek cergbir bû.

Piştî agirpêketin bi bilindahiyên çiyayê Awiyê, hejmarek berçav ji çalakvanên medenî û jîngehparêz, digel xelkê deverê, wek erkek nîştimanî, bi armanca temirandina agir, çonê cihê agirpêketinê. Mixabin hejmarek

ji xortên fîdakar û jîngehparêz bi sedema guriya agir rastî şewata cesteyî û birênên kûr hatibûn, bi sedema di-jwariya birînan, xatir ji jiyane xwestin û canê xwe pêşkêş bi ax û jîngeha Kurdistanê kirin.

Xelkê xwedî helwîst û welatparêz ên parêzgeha Sine û deverên derdor, li rêûresmên bi şan û berçav de, termê nûtirîn şehîdên jîngehperêziyê bi axa pîroz a Kurdistanê spartin.

Beşdarbûna Kurdistanîyan li vê rêûresmê û hevhemî û çalakbûna wan, careke din da seli-

mandin ku netewa xw-eragir û xwedîbawera Kurd li Rojhilatê welat de li derheq jîngeha Kurdistan û şehîdên jîngehparêz, xwedîseh e û jê xwedî derdikeve û vê peyamê dide kû “Hizra kesk, rêber e”

Bi vê hilkeftê, ser-saxiyê dibêjme malbatên Hemîd Muradî û Çiyako Yûsifîniyad û Xebat Emînî û civaka jîngehparîziya Kurdistanê, bi hêviya başbûna birîndarên vê bûyerê.

Mistefa Hicrî
Sekreterê Giştî yê Hizba Dêmkokrat a Kurdistanê Îranê
26ê Temûza 2025 an a Zayînî

Qasimlo rêberek ji bo hemû serdeman

Dom » R:2

Ji Konferansa Munichê heta Şerê Navxweyî

Dom » R:5

Qasimlo rêberêk ji bo hemû serdeman

N. Dr. Mecîd Heqî

Terora rêberê Kurd li Bersiva Aştiyê

Di 13ê Tîrmeha 1989an de, Dr. Qasimlo, ligel Abdullah Qaderî û Fazel Resûl, dema ku ew diçûn Viyanayê da ku bi nûnerên Komara Îslamî re danûstandinan bikin, ji aliyê heman şandeya danûstandinê ya Komara Îslamî ve bi awayekî plankirî hatin kuştin. Ev kuştin ne tenê sûcek li dijî rêberê siyasî bû, lê di heman demê de hewldanek bû ji bo hilweşandina tevahî ya gotara aşti û diyalogê.

Gelek delîl hene ku Wezareta Îstîxbaratê ya Komara Îslamî di vê kuştinê de beşdar bûye, lê hikûmeta Awistiryayê - ji ber sedemên siyasî û aborî - bi bandor li dû sûcdaran neçû. Lêbelê, navê Qasimlo di dîroka de wekî pêxemberêkî lihevhatinê û qurbanîyê "terorîzma dewletê ya Komara Îslamî li ser axa Ewropayê" ma.

Mirina Qasimlo mirina kesekî bû, lê ew ne dawîya îdealên wî bû. Diyalog wekî stratejiyek, her çend ji aliyê Komara Îslamî ve hatibe xwînrijandin jî, bû beşek mayînde ya çanda siyasî ya tevgera Kurd. Îro, gelek elîtên Kurd çareserîya krîzên Îranê ne di tundûtûjiyê de, lê di ji nû ve avakirina avahiyan de bi rêya diyalog, federalîzm û demokrasiyê dibînin - rêyek ku Qasimlo bingehe wê danî.

Dr. Qasimlo, Abdullah Qaderî û Fazel Resoul di 13ê Tîrmeha 1989an de li Viyanayê, paytexta Awistiryayê hatin kuştin. Kuştin di dema danûstandinên fermî yên bi nûnerên Komara Îslamî re pêk hat. Belgeyên ku di çapemeniya Almanî û Fransî de hatine weşandin, raporên ji dadweriya Awistiryayê û îtirafên nefermî yên hin endamên berê yên sazîyên ewlehiyê yên Îranê nîşan didin ku ev operasyon ji aliyê Wezareta Îstîxbaratê ya wê demê ve bi erêkirina asta herî bilind a hikûmeta Komara Îslamî hatiye plankirin.

Ev kuştin ne tenê jîholêrakirina fizîkî ya rêberêkî bû, lê hewldanek bû ji bo têkbirina pêvajoya siyasî ya sazûmankirina demokrasiyê li Kurdistanê. Komara Îslamî bi awayekî rast fêhm kir ku xetera Qasimlo ji bo rejîmê di "şiyana wî ya rêxistinkirina pîrsgirêka Kurd bi awayekî aştiyane û navneteweyî" de bû, ne di hêza leşkerî ya Partiya Demokrat de.

Qasimlo bû qurbanê heman pergala navneteweyî ku divê aşti, dîplomasi û mafên mirovan biparêze. Ev têkçûna exlaqî ya cîhana Rojava peyamek ji Komara Îslamî re şand ku ew dikare dijberên xwe li ser axa Ewropî jî bi karanîna "terorîzma sînor a hedefgirtî" ji holê rake - şewazek ku paşê di kuştina Mykonosê li Almanya û dozên wekhev de hate dubare kirin.

Kuştina Qasimlo derbeyeke giran li laşê Partiya Demokratîk û atmosfera siyasî ya li Kurdistanê da. Ji aliyekî ve, nebûna rêberîyek bi wê astê aqilmendî, rewatî û pêbawerîya navneteweyî valahiyeke mezin di avahiya partiyê de çêkir. Ji aliyê din ve, hin hêzan gihîştin wê encamê ku Komara Îslamî zimanê aştiyê fêhm nake û tenê rêya rûbirûbûna wê vegera têkoşîna çekdarî ye.

Lê di heman demê de, şehîdbûna Qasimlo wêneya wî wekî sembola diyalog, edalet û rûmeta mirovan di bîra dîrokî ya gelê Kurd de xurt kir. Di bîranînên salane, xebatên lêkolînê û analîzên siyasî yên ku piştî wê hatin kirin de, Qasimlo wekî "pêxemberê aştiyê" û "dengê eqliyanetê" hate ji nû ve avakirin; Modelê ku hîn jî hêzên demokratîk îlham dike.

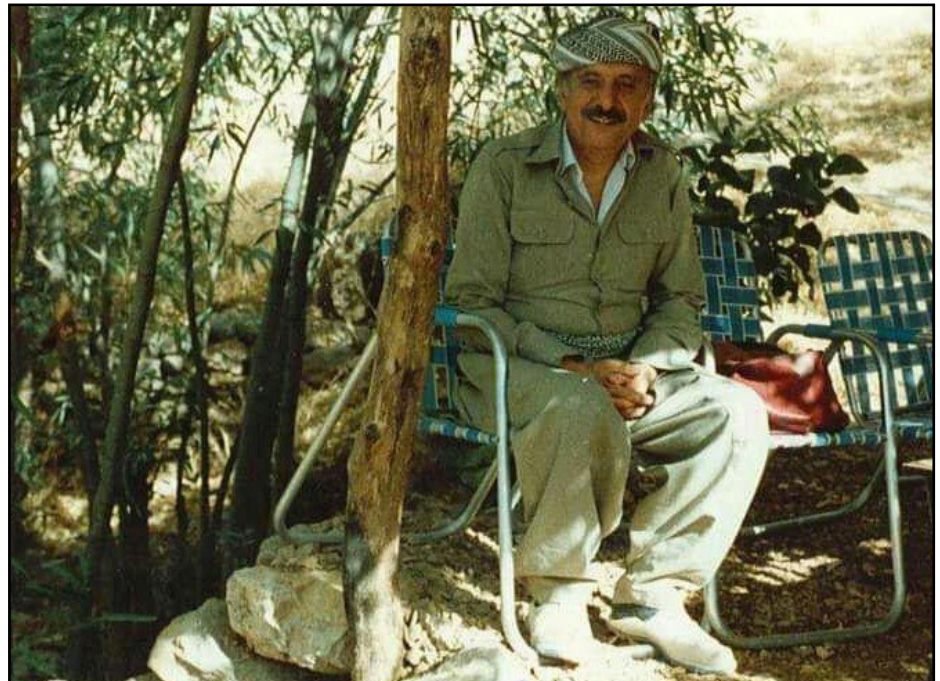
Qasimlo wekî rêberê laîk, demokratîk, aştiwaz û neteweperwer, bi tevahî li dijî avahiya îdeolojîk a Komara Îslamî sekinî. Bawerîya wî bi veqetandina ol û siyaseta hebû. Ew siyaseta medarek bû, lê ew mirovekî exlaq û diyalogê bû.

Ev taybetmendiyên wî bûn ku rejîmê nîgeran kirin, ji ber ku wî ihtîmala hevpeymanîyê berfireh di navbera neteweyên nenavendî yên Îranê, rewşenbîrên Faris û heta sazîyên navneteweyî de afirandibû. Komara Îslamî hewl da ku bi kuştina wî ve pêvajoyê qut bike, lê di demê dirêj de, ew nekarî rê li ber nemirîya rê û gotarên wî bigire.

Mîrata Qasimlo û Pêwîstiya Ji Nû Ve Xwendina wî Îro

Şehîd bûna Dr. Qasimlo ne dawîya jiyaneke bû, lê destpêka nemirîya ramanekê bû. Ramanek ku ji sînoren netewe, ziman, ol û heta erdnîgariyê derbas bû, cureyek rêberîya siyasî ya exlaqî-rêber, realîst û pêşverû li Rojhilata Navîn a tijî tundûtûjî nîşan dide. Îro, piştî zêdetirî sê dehsalan ji kuştina wî, gelek pîrsgirêk û krîzên ku Qasimlo hişyarî li ser wan da hîn jî berdewam dikin. Lê tiştê ku guherîye pêwîstiya lezgîn a ji nû ve xwendin û vejandina gotara wî ya siyasî ye; gotarek ku, di siya çekan, îdeolojî û nefreta mezhebî de, em ji her demê bêtir hewcedar in.

Di rewşek de ku Komara Îslamî di krîzên kronîk ên rewatiyê, aboriyê, cudakariya sistematîk a li dijî netew-

eyên ne-Farisî û tecrîda navneteweyî de ye, vegera ser koka pîrsgirêka neteweyên Îranê, nemaze pîrsgirêka Kurd, pêwîstîyek stratejîk e. Qasimlo bi zelaî destnîşan kir ku heta ku avahiya siyasî ya Îranê li ser bingeha navendîbûn, yekzimanî û yekolîtiyê were sêwirandin, tu reform an guhertinek mayînde ne mimkun e.

Pêşniyarên wî ji bo Îraneke pêşerojê, di nav de federalîzma demokratîk, wekheviya çandî, perwerdehiya bi zimanê dayikê, dabeşkirina dadperwer a çavkaniyan û beşdariya wekhev di avahiya desthilatdariyê de, piştî derketina "Genesis, Jiyan û Azadiyê" ji her demê bêtir ji hêzên siyasî yên modernîst, çalakvanên sivil û heta hin elîtên di nav Îranê de bala xwe kişandine. Vegera van pêşniyaran hewldanek e ku bi rêzdarî bi cihêrengiya endojîn a welatêkî pîrneteweyî re bijî.

Ji bo Tevera Rizgariya Kurdistanê ya Hemdem, ji nû ve xwendina Qasimlo Di nav Tevera Rizgariya Kurdistanê de, îro ji her demê bêtir hewcedariya vegera ser aqilmendiya Qasimlo tê hîskirin. Di rewşekê de ku hin meyl ber bi radîkalîzm û tecrîdê ve çûne, Qasimlo sembola hevsengiyê bû: hevsengiyek di navbera berxwedan û danûstandinê de, di navbera nasnameya neteweyî û demokrasiyê de, di navbera mafên neteweyê û jiyana bi neteweyên din re.

Wî qet doza Kurd ji daxwazên neteweyên din ên Îranî veqetand, lê belê hewl da ku koalîsyonek berfireh ava bike da ku Îranek nû ava bike - Îranek demokratîk, cihêreng û edaletparêz. Tevera Rizgariya Kurdistanê ya îroyîn hewce dike ku vegere ser gotara Qasimlo da ku stratejiya xwe ji nû ve diyar bike û bawerîya civakî ji nû ve ava bike; ne tenê wekî amûrek nostalgîk,

lê wekî amûrek ji bo analîz û stratejiya çalakiyê.

Di serdemekê de ku serokatiya siyasî li çaraliyê cîhanê ji krîzek rewatiyê, bêexlaqiyê û demagojiyê dikişîne, Qasimlo dikare bibe modelê ji bo "serokatiya berpirsiyar, realîst û mirovî". Wî hêz bikar neanî da ku serdest be, lê belê ji bo ku gel bihêz bike. Wî qet gel wek "amûrên serkeftinê" nedît, lê belê xwe wek xizmetkarê îdealên wan didît.

Ji vê perspektîfê ve, Qasimlo ne tenê rêberê Kurd bû; ew yek ji kesayetiyan rastîn ên dawî bû di kevneşopîya rêbertiya lêgerîna edaletê li Rojhilata Navîn de. Kevneşopiyek ku pêdivî ye ku ji nû ve were avakirin, hînîkirin û sazûmanîkirin; li zanîngehan, di medyayê de û di çanda siyasî ya neteweyan de.

Dr. Qasimlo ne tenê dengê di dîroka Kurdistanê de bû, lê di heman demê de wijdanek zindî ji bo neteweyên Îran û Rojhilata Navîn a nû bû. Ew rêberêk bû ku di şert û mercên dijwar de pirek di navbera berxwedan û toleransê de, di navbera xwesteka rizgariyê û zimanê diyalogê de, di navbera nasnameya neteweyî û îdeala demokrasiyê de ava kir, ku hîn jî dikare li ser were sekinandin û li pêşerojê were nihêrtin.

Her çend kuştina wî astengiyek li pêşîya rêya veguherînê bû jî, lê nekarî ramana wî bêdeng bike. Îro, Qasimlo ji "kesek" bêtir e; ew "horizon" e; asoyek ku hîn jî zindî ye ji çiyayên Kurdistanê heta holên Parlamentoya Ewropayê, ji hişê nîfşên nû yên Kurdan heta dilê şervanên azadiyê yên Îranî.

Vegera Qasimloyê vegera hêvî, nûjenî, diyalog û yekîtiya neteweyî, û siyaseta exlaqî ye. Û ev pêdiviya herî girîng a Kurdistanê û herêma me ye di sedsala 21an de.

Jîngehparêzî li Kurdistanê, Şêwazek ji berxwedana netewî û dij bi dagîrkariyê ye

N. Bêhzad Qadirî
W. Bêhzad Simko

Roja Pêncşemî 2ê Gelawêja 1404 a Rojî, neyarên jîngeh û niştimana me, agir berdane çiyayê Awiyerê li derdora bajarê Sinê û rûberekî berfireh ji çêrîngeha wî çiyayê geştiyariyê şewitî, Herwisa 7 çalakvanên jîngehparêz ên xelkê Sinê, rastî şewitînê hatin ku li rojên piştî de mixabin 3 ji wan çalakvanan ên bi navên “Hemîd Muradî, Çiyako Yûsifnîjad û Xebat Emînî” canê xwe goriyê jîngeh û niştimana xwe anku Kurdistanê kirin û şehîd bûn.

Ev cara yekem nîne ku xortên Kurdistanê bo parastina jîngeha Kurdistanê canê xwe fîda dikin û dibin qurbanî.

Lê dibe bibêjim ku mixabin ev pêvajoya, dê berdwam be û qurbanîyên zêdetir ji me bistîne, çimkî heta Kurdistan li jêr desthîlta dakîrkera Îranî de be, para netewa me her dê ev yeka be, Lewma li vê gotarê de dixwazim ji vê dîtingehê ve mîzeyî ve rewşê bikin, anku ji dîtingeha dagîrkerî û dagîrbûyî ve.

Dewleta dagîrkera Îranî bi sedemên siyasî, ewlehî, îdelojîkî û pêkhateyî ve, berpirsê yekem ê agirberdan bi jîngeha Kurdistanê û canjidestdana çalakvanên jîngehî yên Kurd e.

Ev pîrsa kok û binyata vê li dîtingehê koloniyalîstî bo Kurdistanê heye ku dewleta dagîrker a Îranî, wek axa ku ji xwe nizane û “piştguh xistî”, “ne-ewleh” û “ne-xwemalî” dibîne û ne tenê pişguh xistiye belkû cehda jînav birina vê jî dide li çarçoveya niştimanan xwe de mîze dike ku li wir de em îşare bi çend xalên vê yên girîn dikin:

- Rêjîma a Îranî, Kurdistanê wek “deverek sînorî”, “Xwdiyê potansiyela

cudabûnê” û “nebûna cihê baweriyê”, mîze dike.

Ev dîtingeha, hevşeweya dîtingeha koloniyalîstan bo bi kolonîkiriyan e: “Axek ku dibe bê kontrolkirin, neku geşê pê bidin.

Siyasetên nehiştina geşekirinê, jînavbirina darayiyên sirûştî û tepeserkirina kultûrî, beşek ji “serweriya koloniyalîzma navxweyî” ye ku li teroriyên zanista siyasî de jî, naskirî ne.

- Agirberdanên berfireh bi jîngeh, daristan û çêrîngehên Kurdistanê hevdem digel demsala Havînê, bê berteknîşanda lezgîn ji aliyê dezgehên pîwendîdar ên desthîlatê, nîşaneyek ji siyaseta “erdê şewitî” ye.

Çavkaniyên navxweyî û herwisa şahidên wan bûyeran çendî caran îşare bi vê yekê kirine ku beşek ji wan agirberdanan, ji aliyê hêzên serbazî an bi sedema manorên serbazî ve dest pêkirine.

Netemirandina agiran û heta rêgirîkirin ji beşdarbûna xelkê çalakvan û jîngehparêzan bo temirandina agiran, netenê her xemsarî nîne, belku beşek ji siyaseta tepeserkirina nerim e.

- Kêysên wek şehîdên jîngehê li Sinê (Hemîd Muradî, Çiyako Yûsifnîjad û Xebat Emînî), şehîdên jîngehê li Merîwanê (Şerîf Bacwer û Omîd Konepoşî) û şehîdên jîngehê li Pawê (Muxtar Xendanî, Yasîn Kerîmî û Bilal Emînî) û ..., ku li dema temirandina agir an parastina darayiya sirûştî ya Kurdistanê de canê xwe fîda kirin, an bi şeweyeke cihê şik û gumanê, hatine kuştin! Belgeyên vê dujminayeti û asîmîlasyon û jînavbirina sîstematîk in.

gelek caran, dezgehên ewlehî yên Îranê, bi tohmet û sûçê wek hêza “ne-ewlehkirin” an heta “hevkarê girûpên dijberê rêjîma Îranê” mîzeyî çalakvanên jîngehparêz ên Kurd dikin û gefê li wan dixwin an binçav dikin.

Ev cure reftara digel çalakvanên jîngehparêz li deverên niştêcîbûna Farsan an navendiyên Îranê de nayê dîtin û ev cudatîdanîna sîstematîk jî careke din îşarekirin bi sirûştî koloniyalîzm a hikûmî ya dewleta dagîrkera Îranî ye.

- Koloniyalîzma navxweyî “îşareye bi asmîlekirin û paşvekêşan ji deverên etnîkî an bidûrragirtî ji aliyê desthîlata navendî ve, bê vê yekê ku bo hevwelatîbûn, geşepêdan an beşdarîkirina rastî li siyaseta de, mafê vekhev bo wan deveran dabîn bike.

Li Kurdistanê de dagîrker bi jînavbirina jîngeh(birîna zêdeye daran, çêkirina bendavên nezanistî, derxistin û talankirina kangehan, şewitandin û jînavbirina çêrîngeh û giya û avakirina deverên serbazî) û tepeserkirina çalakvanên jîngehî, vê paradayma koloniyalîzma navxweyî, cî bi cî dike.

Ew şêwaza dibe sedema talankirina darayiya sirûştî ya deverên Kurdistanê bi qazanca deverên navendî an kompaniyên ser bi damezraweyên ewlehî yên dagîrker.

Têkdana jîngehê li Kurdistanê, bi tenê xisarek aborî nîne, belku êrîşkirinek bo ser bîranînên bi kom, jiyana rojane û çandîya xelkê Kurdistanê ye. Li kultûra Kurdî de çiya, daristan û sirûşt, beşek ji nasnameya netewî ne, jînavbirina wan li rastiyê de êrîşkirin bo ser “rihê bi kom” a netewa Kurd e.

Ku wisa ye!

Rêjîma dagîrker a Îranî, li warê pêkhateyî, siyasî û îdelojîyê ve li kawilkirina jîngeha Kurdistanê û canjidestdana çalakvanên jîngehparêz ên Kurd, berpirsyar e.

Lewma bo berevanîkirin li jîngeha Kurdistanê, tenê karek ekolojîkî nîne, belku curek berxwedana netewî û dijî koloniyalîzmê ye.

Jîngeh wek meydana şer

N. Elî Munezemî

Jîngehparêzî rêbazek nû ya têkoşîna welatparêzî û netewperweriyê di pêxema azadiyê de ye.

Ew bê alavên profesyonel, bê mûçe - tenê bi kovîyên avê, betaniyên şil, destên betal lê bi hezkirina çiyayan - ber bi agir ve direvin. Gelekan jiyana xwe ji dest dane. Ew ne agirkuji in.

Ew xwebexşên Kurd in ku hewl didin xwezayê - û welatê xwe rizgar bikin. Her çend rojan beriya niha, li çiyayê Awyerê 3 jîngehparêz bûne cangorîyê parastina jîngehê. Ew 3 jîngehparêz Hamid Moradî, Çiyako Yûsifnejad û Xebat Emînî bûn.

Li Rojhilatê Kurdistanê, daristan tîn şewitandin, gol tîn zuwakirin, ava çeman tîn dizîn û xweza tîn tîkbirin. Ew bûyerane ne bûyerên xwezayî ne.

Ew bi destê karbidestên rejîma dagîrker û bîxemiya wan pêk tî. Ew siyaseta “axa şewitî” bikar tînin û cehd dikin jiyana li Kurdistanê tune bikin. Ew dixwazin Kurdistan bibe çolewanî û xelk nekare li ser wê axê debara xwe bike.

Di nav vî wêrankirina sistematîk de, tevgera nû derketiyê holê: Kurdên ku xwezayê wekî dayik, ziman, an xewneke azadiyê diparêzin, xwe organize kirine. Bo wan, rizgarkirina darekê bûye rêbazeke berxwedanê. Di hizra wan de, vemirandina agirê daristanekê parastina Kurdistanê ye.

Her ew hizr û felsefe ye ku me rastî têgehên “Eco-nationalism” û “Environmental Patriotism” tîne ku tî wateya neteweheziya jîngehî û welatparêziya jîngehparêz.

Yanî berewajî neteweyên Rojava'yî ku jîngehparêzî bo wan şeweya jîyanê

e, bo kurdan jîngehparêzî tî wateya parastina jîyanê bo ku bikarin xwe sax bihêlin û domdarkirina jîyanê e. Xweza bo me ne tenê xweza ye - ew mal, nasname û sembola hizr û ramana siyasî ye.

Dema ku Îran êrîşî çiyayên me dike û xwezaya welatê me tîk dibe, ew êrîşî hebûna me dike. Li ser wê bingehe, parastina jîngehê bo me welatparêzî û berxwedana sivîl e.

Bes yê ku di wê xebatê de jî cane xwe dikin gorî, pakrewan û şehîdê neteweya me ne. Li ber hindê jî xelkê Kurdistanê ji wan re dibêje: “şehîdên kesk”.

Di wan salên derbazbûyî de pêvajoya neteweperweriya êkolojîk di Kurdistanê de xurt bûye. Di 2018an de Şerîf Bacwer, Omîd Konepûşî, Rehmî Hekîmîniya û Mihemed Pejûhî bo temirandina ew agirê ku Sipaha terorîstî a Îranê li Merîwanê berdabû daristanê, canê xwe kirin gorî bo parastina jîngeha Kurdistanê. Her di wê demê de têgeha “Şehîdên kesk” hate nav wêjeya siyasî û berxwedana Kurdistanê. Ew têgeh sembola evîna welat û welatparêziyê e.

Li ber hindê e ku dema di proseya wemirandina agir de, kesek canê

xwe ji dest dide, ew yek hemû kurdan xembar dike û xelk wê yekê wek katastrof û felaketeke neteweyî dibînin.

Her çawa dema pêşmergeyek şehîd dibe xelk rêzek bêhempa li wan digre û ew yek hemû takeke xwedî wî jdan xembar dike, bo cangorîbûna jîngehparêzan jî xelkê her ew hest heye.

Li ber hindê jî li dema şehîdbûna wan jîngehparêzan li Awyerê, xelkê silogana “dagîrkerî Êranî, bikujî rollemanî” digotin û dagîrkerên Êranî bi bikujê wan jîngehparêzan dizanîn û li rastî de jî her wisa e.

Lê mixabin, di hember wê silogana rast û durist, hindek alîyên siyasî li rêka hindek endamên xwe ve (anku nerasterast) dijberîya wê siloganê kirin û xwestin wê siloganê bi şaş, ne

siyasî û bêpîştewan bidin zanîn. Ewa jî demekê de ye ku ewan alîyan di felsefeya xwe ya siyasî de tûşî şikestê hatine û niha welatparêzî û neteweheziyê gilî dikin û bi paşvero didin zanîn.

Ewa li demekê de ye ku heta niha jî felsefeya siyasî de çî alternatîv bo welatheziyê û neteweperweriyê nehatiye danîn ku di pratîkê de serkevtî bin. Ew alîyên siyasî cehd dikin bi xwe-guncandin tewî xwestik û pêrersên neteweyên dagîrker, xwe li şikestê biparêzin û bi çewaşekirina armanc û wîsta xelkê kurd, berjvendiyên netewî bikin gorîyê destkevtên xwe yê demkî.

Lê dema ku meriv meş û mobîlîzebûna xelkê di xema jidestdana wan jîngehparêzan de dibîne, wê rastiyê fam dike ku felsefeya netewehezî a jîngehparêzan ew hinde di hizr û dilên xelkê de cih girtiye ku bi çî kes û alîyekê li rêbaza xwe ya rast dûr na-keve.

Ji Konferansa Munichê heta Şerê Navxweyî

N. Kawe Ahengerî
W. Hesen Mukerem

Ev 46 salin ku dijberên Komara Îslamî (opozîsyon) nekarîne hevpeymaniyek an yekgirtiyek biafirînin da ku bixwazin xwe wekî alternatîf û bedîlê rejîma Xomeynî bidin nîşan dan ji gel û civaka navneteweyî re. Ji aliyekî din jî, rejîma Komara Îslamî niha di lewaztîrîn rewşê xwe de ye.

Bi taybetî piştî şerê 12-rojan û êrîşên bênavber yê artêşa Îsraîlê li ser rejîma Xameneyî, hewcedariya hevpeymanîyeke di navbera dijberên Komara Îslamî de zêdetir ji her demek dihat hiskirin û ev jî daxwaza xelkê Îranê ye.

Di vê kurt nivîsê de dixwazim referans bidim wan êrîş û wan metirsiyan ku li ber gelên Îranê hene, û axivim li ser îhtimalkên ku li ber Îran û Îranîyan hate dane.

Gelên Îran hemû wek yek bi tucarî ji yek fêm nekirine û zantek hevbeş li ser rejîma Xomeynî û planên wî nebûn e.

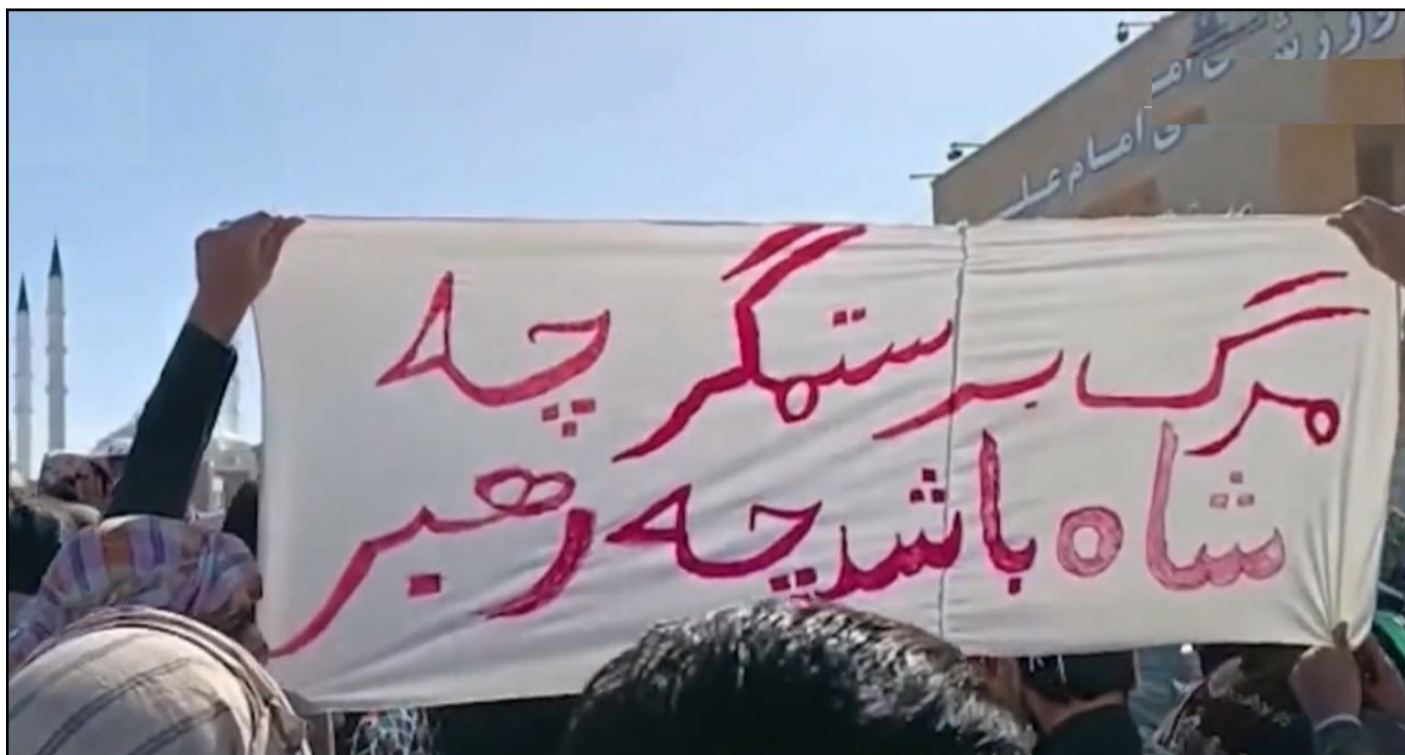
Heta piraniya Îranîyan jî nizanin çî pîlanên Xomeynî û komê wî heye, û naveroka Komara Îslamî çî ye, da ku piraniya gel deng dan bi wê.

” herçend ku Kurdan rêyek cuda hilbijartin û bi hişmendî şanoyên damezrandinê ya rejîma Komara Îslamî ,bi piranî red kirin û pişre rastî êrîşên dirindane hatin û şereke bê beramber bi ser Kurd û Kurdistanê de hate sepandin.

Niha, kurê şahê dîktatorê sernixûnbûyî, Reza Pehlewî projeya xwe bi navê “Projeya Şekofayiya Îranê” belav kiriye. Lê tiştê balkêştir ew e ku naveroka vê projeyê çî ye.

Bi taybetî di beşê “Rewşa bilez” de, Reza Pehlewî li cihê Xameneyî dide rûniştin û cih û pêgeha Xameneyî li qanûna bingehîn a Komara Îslamî hatî dayîn Reza Pehlewî.

Konferansa Monîx hate lidarxistin, û heke hin kes bi rêzê li ser wê dubare ki-

rin û nivîsand, lê gelek kes jî bi navero-ka wê konferansê li dijî gel, gotin û nivîsandine. Ez jî di vê nivîsê de diyar dikim.

Xomeynî li dijî hêza pêşmerge Kurdistanê ku parastina ax û gel bûn, hat û “Hêza Pêşmerge Musliman” damezrand. Reza Pehlewî jî hat û komê kurd, tirk û komarxwaz li bin navê “corbîcor” civand, lê di encama bernameya xwe de wan tevgerand.

Reza Pehlewî dest bi maçkirin, sujde birin û çêkirina Keibe kir û anî holê, û dixwaze weke Xomeynî bi popolîzmê plana siyasîyên xwe birêve bibe.

Bo mînak, bê em mînake bînin ser rêbazên nederûst a Pehlewî li ser riyalîteya siyasî ya Îranê.

Hemû (doşt û dijmin) baş dizanin ku partiyên Rojhilatê Kurdistanê bi gîştî û Partiya Demokrat bi taybetî, cih û hêzeke civakî hene li Kurdistanê.

Heke em “demokrasi” bikin bingeh ji bo gotinên xwe, wê gavê rêkeftin bibe bingehê demokrasiyê û rêkeftin bibe armanc û pîvan.

Niha pirs ev e: gelo Reza Pehlewî amade ye ku bi faktorên sereke yê guherîna siyasî ya Îranê re diyalog bike û li ser bingehê re bihevre bibin?

Bersiva vê pirsê gelek zelal e; bi gotina Farsan: “bi xartircemî fêlek wî heye.”

Bi nîqaşek li ser projeya Reza Pehlewî, bi taybetî di wî cihê de ku rola “Serokê Tevergera Neteweyî” ji wî re hat dayîn, di hin beşan de zelal e ku desthilata azad pê tê dayîn û di heman asta desthilatê de ye ku niha Xameneî li ser e.

Wekî mînaka:

Serokatiya Tevergera Neteweyî” - rûpela 6, “Serokatiya Sîstema Vegerê” - rûpela

7, “Pejirandin, berdan û gûherandina serokên sê desteya sereke” – rûpela 7, pejirandina endamên desteya Tevergera Neteweyî - rûpel a7, “Pejirandina rêwîtiya hukûmeta vegerê” - rûpela8, “Tevlîbûn di komîteya rastnaskirê de”

- rûpel 13, “Pejirandina dirêjkirina demjimêra vegerê” - rûpel 13, û gelek mînakên din, bi zelalî desthilatekî nedemokratîk û vekirî daye Reza Pehlewî ji bo demekî ne nasdar.

Niha pirs ev e: Gelên Îran bi gîştî, û Kurd bi taybetî, divê çî bikin? û ev plana ku ji aliyê şaxwazan ve hatiye saz kirin ji bo doza Îranê piştî dawîya komara Îslamî, çî agahiyek ji wê digrin?

Bi baweriya min, ji ber ku hişyariya neteweyî di nav neteweyên ne-Fars de bilind bûye, û herwisa ji ber ku asta zanîn û teknolojiya ragihandin û peyda-

kirin bi sala 57 ve bi şêwazeke yek ne bûye, ez difikirim ev rêbaza monopolekirinê (xweserxwazî) li rêkeftin û bûyerên şerê navxweyî nikare dîsa tene berdan, û Îran piştî daxistina rejîma Xameneyî dê têkeve nav şerê navxweyî Di dawiyê de, hewceye îşare bi vê bê kirin ku her çend damezrandina demokrasiyê di Rojhilata Navînd de bi gîştî, û di Îranê de bi taybetî, ne hêsan e, lê ev jî ne wateya wê ye ku ji ber ku em ji rewşa ideyal hêdî dûr in, divê bizivirin bo desthilatdariyeke neçar bibe em di nav populîzmê ya navendger de bibin.

Ji aliyek din ve jî, ji ber ku ev pêgihîştin û têngihîştinê ya hewce û navengera nehatine afirandin di nav navendgeran de, em Kurd divê xwe amade bikin bo her dem û her rewşek.

Hişbûna bi tevahî a Gola Urmîyê

N. Hesên Mukerem

Kirîza kênavayê di Îranê de, hişikkirina Gola Urmîyê û jinavbirina jîngeha Rojhilatê Kurdistanê bizanebûne.

Îran yek ji van welatan e ku bi kirîza gelek tund a kênaviyê rû bi rûye.

Barîna kêma a baran, hişik salî, zêdebûna nifûs, mifah wergirtina kêrnehatî ji çavkaniyan di beşên cotkarî û pêşey de, û rêveberiya neewleh yên çavkaniyên avê, welat di hemberê "kêma avî yê" rû bi rû kiriye.

Encama vê kirîzê, hişkbûna gol û çem û rûbaran e, kêma bûna ava binerd, herîfîn û daketina erd û çêbûn çalan bûn e.

Pêşde biryara xebatên hidrûlîk bê diyar kirina şîyan(koalîte) û hewcehiyên herêmî, yek ji sedemên kirîza zêde ye bi taybet di bajarên Rojhilatê Kurdistanê de.

Çikbûna Gola Urmîyê: mînaka herî xuya û bêtêdbîrî û nezanîn û bêkifayetiya desthilatdarê rejîma Îranê ye.

Gola Urmîyê heta desmsala Havîna îsal yanî 1404'an a Rojî bi ewlehiya zêde bi tevahî zova dibe û ava rûbaran tê nakeve.

Birêveberiya nexwandevan û berçav teng bi zanebûn ekosîstema Kurdistanê dikin armancên xwe yê qirêj.

Gola Urmîyê demekê yek ji girîngtirîn paşkevîtan ava welat û jîngeha Kurdistanê bû, lê sedemên sereke ya zova kirina wê ev in:

1 - Cotkarîya fireh û mifah vertigirtina rêyên kevn ku heta qasekê bûye sedem.

2 - Avakirina avbendan neyasayî û bê berçagirtina ewlehiya jîngehê di herêmê de.

3 - Avakirina pira mezin û kêrnehatî û dîr ji yasayên jîngehparêzî li ser rûyê avê di nav golê de.

4 - Bilindbûna asta germiya demsala Havînê di du dehkên dawî de û kêmiya baranê di salên dawî de.

Li gorî lêkolînan, rola faktorên mirov

yanî xemsarî û nebûna tedibîrên hewce di zova kirina vê gola Urmîyê de ji sedî 69 e û rola guherînkariyên herêmî jî ji sedî 31 e.

Bahozên xwê û toza xwê: Zovabûna Gola Urmîyê dibe sedem ku herêmekê pan û fireh a şoriyat û çolên xwê, û bahoz xwê bi hezaran kilometran di herêmên dîr ên dora golê vediguhese.

Ev rewşa dibe sedema jinavçûna erdên çandinê û baxçeyan û pîsbûna hewa û jiyana milyon welatiyan dikeve ber gefê.

Şorbûna axê û kêmuha bijûnê: Tevilîbûna xwê di nav axê de, bijûnê an heman berhevkirina berhemên çandiyên kêma dike.

Ev yek jî dibe sedema hejariya gundiyan û koçbûn bo bajarên.

Bandorên nerênî li ser saxlemiya welatiyan: Zovabûna gola Urmîyê dibe sebeba zêdebûna nexweşiyên henasy li rêya hilmijîna hewayê şor, jidest dana dîtina çavan, asim, nexweşiyên pêstî û şêrpenceyan. Û eva metirsiya heta 100 kilometran dîrî dora golê tê hiskirin.

Jinavbirina jîngeha Kurdistanê:

Jinavbirin û rêveberiya kêrnehatî: Nepeçatîna zibilan, pîsbûna avên binerd û axê û jinavbirina ekosîstema herêmî û tune bûna zanist û infrastruktura li ser komkirin û berhevkirina zibilan, ji mînakên herî girîng in tîn behskirin.

Avakirina avbendên bêsinor û vegu-

hastina avê bo bajarên farisan bo projeyên pîşey, sedem in ku hevsergiya ekolojiyê di nav herêman de li hev xistiye.

Herwisa rola siyaseta şaş û dijî Kurdistanê ya rejîmê bûne sebeba can jidestdana hejmarek jîngehparêzên Kurd di dema vemirandina agirê pêxistinên destûpêwendiyên rejîmê li jîngeha Kurdistanê.

Hêjayê gotinê ye ku di encama agirpêxistina bi zanebûna daristanên Abîder a Merîwan û Sine de ji ber xemsarî û nedana îmkânên agir vemrandinê ji aliyê rejîmê ve, sê ciwanên kurd yên çalakvanên jîngehparêzî can xwe jidest bidin, vir de îsbat dibe ku netenê siyaseta şaş belku dujminkariya bizanebûna rejîmê digel jîngeha Kurdistanê ye.

Her di vê pêwendiyê de raporên mafê mirov û medyayên serbest nîşan didin ku kiryarên rejîma Îranê di hember jîngeha Kurdistanê de wek dîtingehêk dijminane û guh nedanê ye bo parastin û pêşxistina bingeheîn e, di gelek rewşan de jinavbirina bizanebûn û rêveberiya şaş wek siyaseta armancdar a rejîmê li dijî jiyana û bajar û gelê Kurd e.

Ev jinavbirin netenê jîngehê belkû zirarê digehîne bingehsaziyên aborî, civakî û çandî yên gelê Kurd jî.

Di dawiyê de, kirîza kênaviya Îranê û zovabûna Gola Urmîyê, encama siyaseta şaş, şewazên şaş yên rêveberiya kêrnehatî, di jinavbirina jîngehê û di hin aliyan de siyaseta bizanebûn, bi taybetî li bajarên Rojhilatê Kurdistanê de ye û encama vê, afirandina kirîza mirovî ya maynde û aborî ye ku hewcehî bi ewlehiya micid û lez di nav civaka Rojhilatê Kurdistanê û navneteweyî heye were rêxistin kirin.

Nerîna

“Mustafa Karasu”:

“Madem ku behsa xwişk-biratiya Kurd-Tirkan tê kirin, wê demê Kurdan li Sûriyeyê ne xwişk-bira ne? Tirkiye divê piştigiriyê bide azadiya Kurdên li Sûriyeyê”

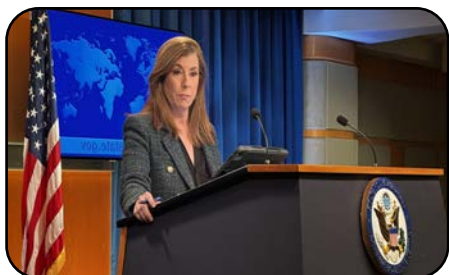
“Donald Trump ”:

“Trump: Dema me bernameya atomî ya Komara Îslamî ji holê rakir, 2 meh dûrî çêkirina bombeya atomî bû.”

“Zekeriya Yapıcıoğlu ”:

“Divê Tirkiye li Sûriyeyê dijberiya Kurdan neke”

“Tammy Bruce” :

“ Em piştigiriyê didin hemû civînên berhemdar ên di navbera HSD û Serok (Ehmed) Şer de dikin”

Fêdralîzm serêşê kêr dike, Lê neteweyên ne-Fars dev ji mafê çarenûsê bernedin

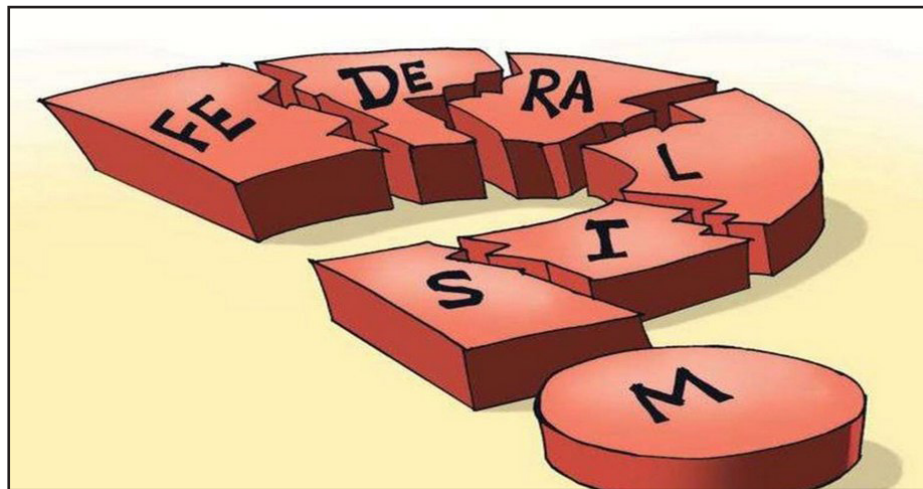
N. Eskender Ceiferî

Îran, wekî ku îro li ser nexşeyan tê xuyakirin, ne welatekî dîrokî ye ku xwedî nasnameyek yekgirtî ye. Berevajî vê, ew bi pîlan, şer, dagirkirina leşkerî û tepeserkirina çend neteweyan pêk hatiye, ku her yek xwedî dîrok, ziman, çand û serweriya xwe ya serbixwe ye. Di nav vê erdnîgariya xeyalî de, neteweyên Kurd, Erebên Ehwezî, Belûç û Tirkemen û Azerî bi zorê di çarçoveya kolonyalîzmê de hatine bicihkirin. Ya ku îro jê re “Îran” tê gotin, encama tepeserkirin û hilweşandina gav bi gav a hêza van neteweyan û komarên wan ên dîmokratîk e, projeyek ku ji hêla modêrnîzasyona sexte ya Pehlewî û tepeseriya faşîstî ya Farsan ve hate domandin û niha bi cilên tevgerên opozîsyona navendî jî derdikeve holê. Têvî ku nûnerên van neteweyan niha li pey fêdêralîzmê digerin, lê belê ewê dev ji mafê xwe yê diyarkirina çarenûsê bernedin. Serxwebûn, dawîhatina kolonyalîzmê ye. Nûnerên van neteweyan bi helwestên xwe nîşan dane ku ew bawer dikin ku her kesê ku li dijî serxwebûna van neteweyan derdikeve, di rastî de piştî kolonyalîstan digire.

Rastiya dîrokî ew e ku Fars di destpêkê de li platoya başûr an rojhilatê Îranê dijiyan. Axa wan a taybet hebû, lê bi derbasbûna demê re, nemaze bi avakirina Împaratoriye Hexamenişî, Part û Sasaniyan re, wan hewl da ku desthilatdariya xwe bi zorê li ser netewe û mîrên nefars ferz bikin.

Gelek netewe, ji Mezopotamyayê bigire heya Ermenistanê, ji Kurdistanê ji Medyayê bigire heya Ehwezê, ji Belûçistanê bigire heya Başûrê Qefqazê, yek bi yek bûn koloniyên Împaratoriye Farsî. Di heman demê de, têkoşîna wan berdeham kir û her carê, wan xwe ji lepên kolonyalîzmê rizgar kirin. Di serdema Îslamê de jî, fikra ferzkirina hêjmoniya Farsî li ser neteweyên din her gav di hişê navendîparêzan de bû û di dawiyê de di serdema nûjen de, bi awayê îdêolojîya neteweperestîya Îranî-Farsî, ji nû ve derket holê.

Rewşa heyî ya li Îranê, berhema hilweşîn û dagirkirina civakên nefars di destpêka sedsala 20-an de ye. Di nav wan de, Komara Kurdistanê di sala 1946an de wekî yekem ezmû-

na serweriya netewî ya Kurdan di dîroka nûjen de bi piştigiriyê xelkê û rewşenbîrên Kurd hate damezrandin. Komara Kurdistanê tenê 11 heyvan dom kir û di dawiyê de bi dagirkirina artêşa Pehlewî û darvekirina Serokkomarê Kurdistanê Pêşawa Qazî Mihemed bi dawî bû. Lê dagirkirina Kurdistanê hîn berî wê jî dest pê kiribû. Di sala 1921an de, Riza Xan êrîşî Kurdistanê kir û gelek xan û mîrên serdest ên Kurd hilweşandin û ew xistin bin desthilatdariya Tehranê. Ev tevî wê yekê ye ku Kurdan berî wê, desthilatdariya Medya û şûngirên wan û mîrnişîn hebûn.

Li Ehwezê (Erebistan), Şêx Xez'el herêm birêve dibir. Bi dagirkirina Ehwezê ji aliyê Riza Xan ve, hikûmeta Şêx Xez'el hate hilweşandin û Ehwez bi zorê bi Îranê ve hate girêdan. Ev herêm, ku yek ji dewlemendtirîn herêmên cîhanê ye di warê petrolê de, ji hêla leşkerî ve hate dagirkirin û xelkê Ehwezê rastî kolonyalîzma Îranî hat. Kuştin û tepeserkirin, mikurnehatin li nasnameya Ereban û koçberiya bi zorê bû beşek ji راستiya hertimî ya jiyana xelkê wir.

Li Belûçistanê, mîrnişîn û xanên Belûç heya dawîya serdema Qacaran xwedî nîv-xweseriyekê bûn. Lêbelê, Riza Xan di sala 1928-an de êrîşeke mezin li herêmê da destpêkirin, berxwedana çekdarî ya Belûçan ji nav bir û herêm xist bin kontrola rasterast a artêşa Îranê. Gelek serokên herêmî hatin darvekirin an jî koçberkirin, û bîngeha dewleta netewî ya Belûçistanê hilweşiya. Ji hingê ve herêm bûye herêmeke leşkerî-ewlehiyê ya dagirkirî.

Li Azerbaycanê, sala 1945-an komarek hat damezrandin. Ji bo cara yekem, wê komarê perwerdehiya bi zimanê Azerî fermî kir û karûbarên herêmî xistin bin kontrola Azerîyan. Lê tenê salekê şûnda, bi vekişîna hêzên Sovyetê û hatina artêşa Pehlewî, jiyana Komara Azerbaycanê bi dawî bû, û gelek kes hatin kuştin an jî koçberkirin. Bi wî awayî, ezmûna serxwebûna Azerbaycanê li Îranê bi êrîşa hovane ya rêjîma Îranê bi dawî bû.

Lê kolonyalîzm tenê ji dagirkirina leşkerî û tepeserkirina siyasî pêk nayê. Kolonyalîzma Îranî li Kurdistan, Belûçistan û Ehwezê bi hejarkirina sîstmatîk, bêparkirina bi zanebûn ji veberhênan û pêşkeftinê, nebûna derfetên kar û pêşesaziyê û ferzkirina debara jiyana ya hejarane berdeham dike.

Kolberîkirin li Kurdistan û Belûçistanê ne encama xwesteka xelkê ye. Berevajî vê, ew encama girtina aboriya navxweyî ya Kurdistan û Belûçistanê ji aliyê Tehranê ve ye, ku neteweyên ne-Fars tenê wekî çavkaniyeke dahatê û hêjayî şikandinê dibîne. Zarokên ku bavên wan wekî kolber li çiyayên Kurdistanê tene qurbanîkirin û mirovên ku di dema teqîna tankêrên sotemeniyê de li Belûçistanê tene şewitandin, qurbanîyên rasterast ên vê pergala kolonyal in. Tehranê qet nasnameyên wan wekî Kurd, Tirkemen, Azerî, Ereb û Belûç nas nekiriye. Ev dîroka hevpar, nîşanek eşkere ye ku tiştê wekî “Îranek xwezayî” an “Îranek dîrokî” tune bûye û tune ye. Take tiştê ku heye, encama tepeserkirina sîstmatîk a wan neteweyan e, ku ji mafê dewletbûnê hatine bêparkirin. Pars, Qacar, Pehlewî û Şîeyan bi neteweperestîya nijadperestane û dirûşma “Îrana Yekbûyî” erdên neteweyên din dagir kirin.

Ev projeya kolonyalîzmê, ku li Tehranê dest pê kir, hîn jî nêrîna hin komên opozîsyona Farsan e. Hin aliyên siyasî yên Fars, ku îdia dikin ku azadî û dîmokrasiyê diparêzin, qet piştigiriyê mafê çarenûsê yê wan neteweyan nakin û heman çîroka kolonyalîzmê dubare dikin: yekparçeyiya axê, yekîtiya netewî, Îranek yekgirtî. Neteweyên Kurd, Ereb, Belûç û Azerî û Tirkemen, êdî nayên xapandin. Ew xwediyên vê axê ne ku bi zora çek û zordariyê bûye koloniyayê Farsan. Dîrok, ziman, çand û berxwedana wan sedemeke ku cûda dike mafê wan e xwezayî yê serxwebûnê ye. Çawa ku kesî ji Fransa û Brîtanîyayê destûr nexwest ku koloniyên Afrîqayê azad bikin, neteweyên mafxwarî yên li erdnîgariya Îranê jî ne hewceyî erêkirina Tehranê ne.

Sûriya ber bi perçebûnê ve diçe

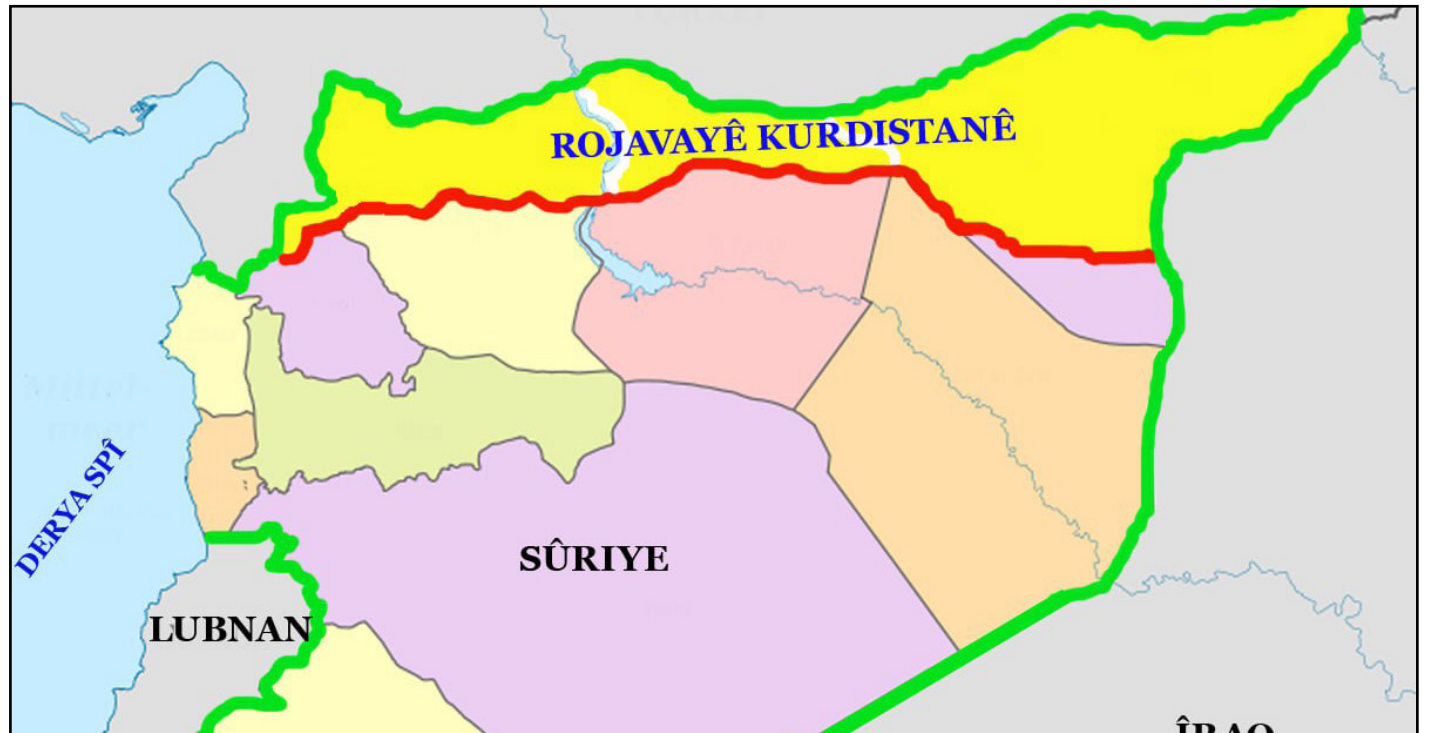

N. Ebdulêzîz Qasim

Tiştêk seyr nîne, ku desthilateke (Defakto), wekî desthilata demkî ya Sûriyê, ya ku ji pizdanê rêxistineke terorîst (HTŞ) hatiye damezrandin, ku ti giringiyê nedê pirsgerêkan navxweyî û pirsên girêdayî demokrasiyê û diyaloga nîştimanî û mafên mirovan ..., ji ber ku baweriya wê bi xwe bi demokrasiyê û dadmendiya û mirovahiyê nîne, heta ku baweriya wê bi çemkê dewletê nîne û hêj li ser xiyalê deweta xîlafeta Islamî dijî, lewra ku tiştêk siruştî ye ku desthilatek wiha dê hiç giringiyê nadê bo çareserkirina pirsên navxweyî yên li Sûriyê ku bi dehên salan hiç çareseriyek bo wan nehatine dîtin.

Îro wekî xuyaye ku ev bêhtir girinngiyê dide tîkiliyên xwe yên derve li ser hesabê çaresernekirina pirsgerêkan navxweyî û herwiha jibo dirêjîkirin û bihêzkirina desthilata xwe li ser xelkê Sûriyê bi taybetî li ser Gelê Kurd û Elewî û Durziyan bi piştgiriya hindêk dewletên herêmî wekî Tirkîyê û çend dewletên Erebbî, her wiha wekî hat dîtin ku hewl dide pirsê aştîyê digel Israîlê tîkel bike digel çewsandina Durzî ve, anku Israîl bike hevparê tawanên xwe, wekî bûyerên tarjîdîk yên niha li Siwêda li dijî Durziyan tene pêkanîn.

Ev desthilata defakto zêdetir ji 9 mehan ve û bi piştgiriya Tirkîyê û çend dewletên Erebbî ji bo dubarekirina rêjemeke yekalî û diktatorî ya Islamî dixebite, nemaze piştî ku ji aliyê Amerîka ve bi piştgiriya Erebestana Si'ûdiyê hat pejirandin û hat derxistin ji lîsteya terorê, ku bi awayekî berçav niyazên desthilata Şamê yên xirab û rasteqîn li dijî Kurd û Durzî û Elewîyan hatin xuyakirin, û dîmenê rasteqîn yê Ehmed Elşerih dîsa wekî nasnavê xwe

yê berê (Abû Colanî) rêberê rêxistina HTŞ ya terorîst diyar bû, nemaze piştî daxuyaniyê şanderê Amerîka li Enqera û Sûriyê Tomas Barak li ser redkirina federaliyê û mafên pêkhatiyên neteweyî û olî yên Sûriyê, wekî Kurd û Durzî û Elewî û Xiristîyanan, ku çarenivîsa wan ket dibin metersiyek mezin de û herwiha wekî nameyek şaş ji aliyê desthilata demkî hat xwendin û dest bi pêkanîna komkujiyên hovane li başûrê Sûriyê li dijî Durziyan kir û digel bilindkirina silogên û dirûşmên nijadperistî li dijî Gelê Kurd.

Îro wekî dibînin ev handan û helmet û kampanya nijadperest û mezhebî yên ku ji hêla rejîma Ehmed Elşerih û alîgirên wî ve, bi rêya malper û platformên medyaya civakî ve, li dijî Kurd, Elewî û Durzî tî pêkanîn, ku helbet dê bibe sedema encamên komkujiyên dirinde wekî niha ku li başûrê Sûriyê tî dîtin - kuştina sivîlan li ser binyatê nasnameyê, heqaret û sivkatî li rûmeta mirovan, êrîşên li ser mal û milk û şeytanîkirina sembolên neteweyî û olî yên Durziyan û daxuyaniya baykotê li dijî Durziyan ji hêla bazirgan û pîşesazên Erebbî Sûriyê ve ji bo dorpeçkirina herêma Siwêda, revandina jin û keçên Durzî û Elewîyan û êrîşên li ser xwendevanên Durzî li zanîngehên Heleb û Laziqiyê û Şamê, ragihandina seferberkirina giştî li dijî Durziyan ji hêla eşîrên ereban bi hinceta piştgiriya eşîretên

(bedûyan) ..., ev hemû tî bi wateya qirkirina Durziyan û qirkirina hemû ol û pêkhatiyên netewî yên Sûriyê, ku Sûriyê ber bi felaket û karesatên mezin ve diçe.

Di vê rewşa aloz û xirab de, ku desthilata demkî bi hemû alîyan ve, Sûriyayê ber bi alozî û ber bi parveçûnê ve diçe, tevî ku Sûriya niha di warê praktîk de parçe kiriye û hindêk navçe wekî Efrînê û Serêkaniyê hêj dibin dagîrkirina Tirkîyê de ne, zêdebarî gefên Tirkîyê yên berdewam li dijî Gelê Kurd û gunehbarkirina kurdan bi parçekirina Sûriyê, ku niha dixwaze bêhtir destdêrêjiya xwe zêde bike li ser bihaneya rêgirtin li parçekirina Sûriyê, hevdem ku ew bi xwe Sûriya dagîr û parçe dike.

Lewra digel van pêşhatiyên dawî-

yê yên li başûrê Sûriyê tîne dîtin, dubare pêdiviya Gelê Kurd li Kurdistanê Sûriyê bi yekrêziya kurdî zêdetir dibe, ku îro pêdiviyek zor bi yekrêziya Gelê Kurd heye û dibe biryarên konferansê Qamişlo bêne aktîvkirin, û nabe encamên vî konfransê paşguh bikeyn û divê kurd bi şandeyek yekgirtî bixebite ji ber ku em li pêş qunaxek dîrokî û metirsîdar in û dibe ev qunax bi asoyên nediyar biçê, nemaze ku şerê Siwêda (başûrê Sûriyê) rewşek nû peyda kiriye û gelek terazû û hevsengî ji bo berjewndiya Kurd û Durzî û Elewîyan hatine guhertin, û ji bo Gelê Kurd dibe faktorek bihêz ji bo pêdagiriyê li ser mafên xwe yên neteweyî bikin li ser hemû maseyên diyalog û danûstandinê yên çî li Şamê yan li Fransa yan li her cihekî dîtin bibin.

Daxuyaniya Navenda Teşkilata Nihênî ya Hizba Dêmkokrat a Kurdistanê Îranê

Mixabin û bi keserê ve, êwara roja Yekşemî 5ê Gelawêjê, “Çiyako Yûsifnîjad” û îro Duşemî 6ê Gelawêjê, “Xebat Emînî”, têkoşerek din ê jîngehparêziya niştiman, bi sedema kûrahiya birînan, şehîd bûn û tevî karwanê şehîdên jîngehparêziya niştiman bûn.

Herwisa çend roj pêştir ji parêzerê dilsoz, “hemîd Muradî” canê xwe li vê rêyê de pêşkêşî niştiman xwe kiribû. Bêguman, berpirsatiya bûyerên wiha û temirandina agirpêketinên cihê şik û gumanê li çiya û daristanên Kurdistanê li pileya yekem de li stuyê ko-

mara îslamî ye, lê komara îslamî wek kiryarên hertimî yên xwe, ya ku girîng nabîne, parastina jîngeha Kurdistanê yê û li encama vê yekê de ku xortên niştimana me, zendê xwe vedidin û li asteke herî bilind a dilsozî û sehkirina berpirsatiyê û bê ti îmkanteke, bo parastina niştimanê xwe hewla temirandina wan agiran didin û canê xwe gorî dikin.

Navenda Teşkilat a Hizba Dêmkokrat a Kurdistanê Îranê, tevê nîşandana xembariya xwe li drheq şehîdbûna wan 3 ciwanên şehîdê welat, sersaxiyê dibêje malbatên wan ên rêzdar, xelkê Kurdistanê, jîngehparêzên xwedîsoz ên bê rawestan û xelkê bajarê Sinê û

hêviya zûbaşbûnê bo birîndarên vê bûyera tal dixwaze.

Şehîd Çiyako Yûsifnîjad, tevî ku têkoşerekî jîngehparêz û werzişvanekî serkevtî bû, endamekî çalak ê Hizba Dêmkokrat a Kurdistanê Îranê li navxweyê welat de bû.

Silav li rihê paqijê şehîdn nû yên gelê me “Hemîd Muradî, Çiyako Yûsifnîjad û Xebat Emînî”.

Navenda Teşkilata Nihênî ya Hizba dêmkokrat a Kurdistanê Îranê
27ê Temûza 2025 an a Zayînî

Helbestvanekî Kurd ê Îraqî

N. Vênû Fayq
W. Hesen Mukerem

Hindek gotûbêj sinorên sefsete derbas dikin. Sefset ji “sefsata = sophism” tê, ku tê wateya zîrek û têngihîştî, û piranî li van kesan tê gotin ku rewşenbîriyeke kurt û kêmtir heye, lê hêza wan a gotûbêjkirina bêdawî heye, bê ku bêzar bibin. Bi armancê xwe ji rastiyan dûr dikin û mijarên cuda bi hev re girê didin, da ku ên din bê rê bibin. Kurd bi wî rengî gotûbêjê dibêjin “asînî sar dikutin”.

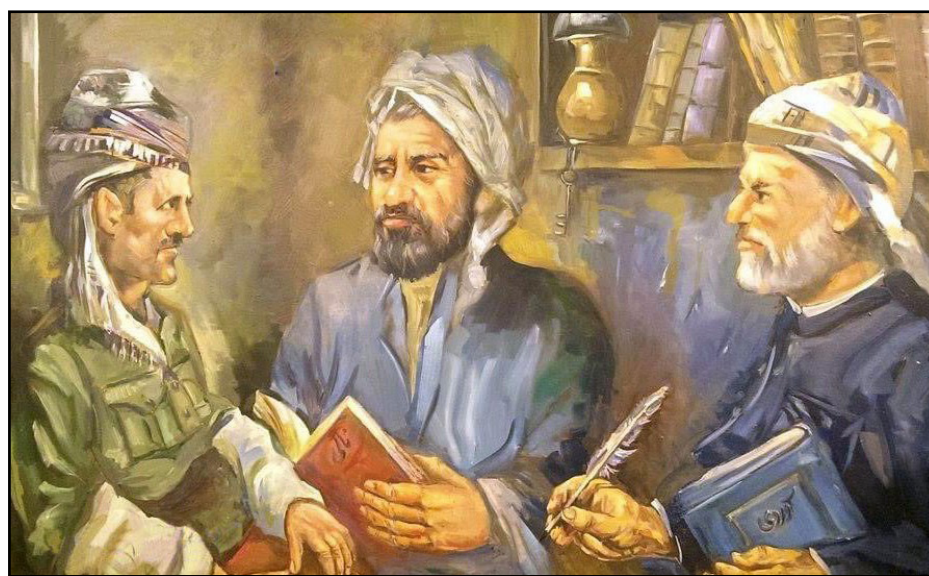
Îca ez jî, naxwazim ev têtikiliya diyalogêk sofistayî ye ku serê heye û awserê tune, bi taybetî di mijareke bîngehî de weke “îdîayên netewaperestî” ku gelek caran armanca vê tenê derbas kirina xitabekê ye, hêsantirîn pesn e ji bo vê bêmanayî û kirç û qalî yê. “Netewaperestî” ew çemka ye ku di pêwendîya demê de û bi temaşekirina rewşa siyasî û stratejî gotinên cuda digire.

Ewan ne ev kes in ku netewaperestane difikirin, lê ew kes in ku îdîaya netewaperestî dikirin, xwe girêdayî kirine û nikarin ku derbasê sinorekê bibin ku me bi cîhanekê firehtir re bibin, û zêdetir ji vê ku tişteke nû bibêjin, gotinên xwe dîsa dikin.

Niha em girêdayî rewşeke siyasî ya herêmî û navdewletî ne ku ez wekî helbestvan û tu rewşenbîrên din li ser vê me berpirsayetî tunîn, ji bo ku rewşa netewaperestî ya xwe binavê şik û berpiresyar bixin.

Yanî ew mirovên ku bi fikirên tîj û bêqîmet difikirin, tenê manşetên daxwazî û dixwînî û temaşeya sergotarê dikin, ne naveroka vê, bê ku xwe hinekê westînin, kûr bibin û têngihîştin, fetwa didin û komê helbestvanên vala dibêjin ku ti tiştêk ji tiştêkê din nayê guhertin.

Armanca min ew bû ku îro gotara gûşeya xwe bo vê mijarê diyar bikim, çimkî her car ku ez mijarekê bi zimanê erebî belav dikim, hinek kes, li dijî ku pêşwazî bikin, di her demê de li ser nexşandinê û şikê û rexneyan dimînin ku bo çî heta niha wek “helbestvanê Îraqî” an “Kurdê Îraqî” tê nasîn? Axir ev tişteke din nîne ji bilî fikirên tîj û bêqîmet. Ev mijar bo me

Kurdên xweşdil êş e, û em naçar in wê ronî bikin.

Eva rewşek siyasî ye min neafirandîye. Ji aliyekê, pêwendîya encama siyaseta şaş a Kurd bixwe heye, û pêwendî bi siyaseta herêmî û navneteweyî ye ku hîn jî dûr e ji vê ku welatek di nav welatên Kurdistanê de beş bike û neteweyek serbixwe bi navê Kurd hebe. Ji ber vê yekê, heta îro, Kurdên başûrê Kurdistanê bi pasporta Îraqî derdikevin derveyî Kurdistanê û beşdarî bûne û çalakiyên edebî û rewşenbîrî encam didin, û divê mala wan ew kesan jî ava be ku me bi navê “helbestvanê Kurdistanê”

binav dikin, bi gotina “Îraqî” me dilgiran nakin.

Lê bîra te neçe, destûrek heye ku Kurd ev vajo kiriye û Kurdistanê me kirîye “Bakûrê Îraqê”. Di vê rewşê de, gotin û nerîna ku ji vê awayê tê, tu wateyekê nayê girtin heta demê ku hemû şert û mercên dewleta serbixwe di xwe de kom bikin û dest bi jiyanê di nav civaka navneteweyî de bikin, cihê xwe bibînin. Vê demê, heke li ser navê min were nivîsandin (helbestvana kurdî ji Îraqê), tu dikarî min bi gotinên xwe kevr baran bikî..

Bandora xwendina çîrokan li ser derûn, nasname û pêşeroja zarokan

N. Rojan Sofizade

Destpêk

Xwendina çîrokan yek ji sedemê herî bingeîn lê bihêz e ji bo pêşveçûna kesayetiya zarokan. Berevajî perwerdehiya fermî, ku pir caran li ser veguhastina agahiyan disekine, çîrok li ser tebeqeyên kûrtir ên derûniya zaroka dixebitin: wek "xeyal, hest, û nasname".

Lêkolînên cûrbecûr di psîkolojiya geşekirinê, zanista nasînê û perwerdehiyê de nîşan dane ku xwendina çîrokan ne tenê bandorê li şîyanên zimanî yên zarokan dike, lê di heman demê de bandorê li ser avakirina exlaq, afirînerî, bîra demdirêj û heta rê û kesayetiyan wan ên pêşerojê jî dike. Armanca vê gotarê ew e ku li bandorên psîkolojîk û demdirêj ên xwendina çîrokan li ser zarokan binêre, bi balkişandina sê rehend ên psîkolojîk, civakî û perwerdehî.

1. Bandorkirina li ser hiş

Geşeya zanistî

Xwendina çîrokan hişê zarokeka teşwîq dike û torên neural ên têkildarî ziman, xeyal û empatiyê berfireh dike. Lêkolînan nîşan daye, zarokên ku bi rêkûpêk çîrokan dixwînin, ji hevalên xwe xwedî şîyanên nasîn ên pêşkeftîtir in.

Xwendina çîrokan teoriya hişê zarokan xurt dike; Ev tê wateya şîyana têgihîştina hest, raman û niyetên yên kesên din. Ev şîyan bingehek ji bo jêhatîyên civakî û empatiyê di mezinbûnê de ye.

Her wiha, çîrok rêbazek in ji bo çareserkirina tirs û fikarên serdemên zarokatiyê. Dema ku zarokek bi rêya karakterên xeyalî bi pirsgerêkên wekhev re rû bi rû dimîne, ew hîs dike ku bêtir fêr dike û bihêztir e. Ziman, xwendin û nivîsandin û jêhatîbûnên ragihandinê xurt dike. Çîrok ji bo peyvan, avahiyên sentaktîk

û şewazên vegotinê pêşkêş û dewlemend dikin.

Zarokên ku di temenê biçûk de çîrokên bi dengê bilind ji wan re tên xwendin, ji zarokên din ên di temenê dibistanê de xwedî jêhatîyên zimanî yên bilindtir in. Ev pêşketina zimanî asta xwendin û nivîsandina wan jî baştir dike.

Herwiha, zarok bi rêya mijûlbûna bi çîrokan fêrî vegotin, pirskirin, ravekirin û lojîkê dibin. Ev jêhatîbûn bingeha ramana rexnegir di salên pêş de ne.

Nûjenî û xeyal

Çîrokên taybet rê didin zarokan ku rastiyê ji ezmûnên xwe yên kesane ji nû ve ava bikin.

Xwendina çîrokên xeyalî, zanistî-xeyalî an jî mîtolojiyê xeyala zarokan çalak dike û dibe alîkar ku hişek vekirî û afirîner pêş bikeve.

Lêkolîneke sala 2014an ku di Kovara Lêkolîna Afirîneriyê "Creativity Research Journal" de hat weşandin, dît ku zarokên berdewam çîrokên xeyalî dixwînin, di têtên afirînerî û ramana rexnegir de piwanên bilindtir bi dest dixin.

Empatî û hişmendiya çandî

Yek ji rolên herî girîng ên xwendina çîrokan ew e ku hestek empatî û hişmendiya li ser cûdahiyên mirovan şêwazê bide. Zarok bi rêya çîrokan bi cîhan, çand, çînen civakî û nasnameyên cûda re rû bi rû dimînin. Ev pêvajoya ya alîkariya wan dike ku nêrînek pîralî û qebûlkirina cudahiyan pêş bixin.

Li gorî lêkolîna "Mar et al" (2006), kesên ku di zarokatiya xwe de rastî

çîrokên edebî tên, di mezinatiyê de xwedî astên bilindtir ên empatî, tîkiliya civakî ya erênî û nêrînek pîralî ya cîhanê ne.

2. Bandorkirina li ser nasnameyê

Wergirtina stajê

Zarok pir caran xwe bi karakterên xeyalî nas dikin. Ew tevger, helwest û nîrxên van karakteran di hundirê xwe de digirin. Ev pêvajoya dibe sedema avakirina nîrx û baweriyên ku dê beşek girîng a nasnameya pêşerojê ya kesekî pêk bînin.

Lêkolînek ji hêla Nîkolacîva (2014) ve dît ku "zarokên ku bi karakterên xeyalî yên pîrhatî û tevlihev re rû bi rû dimînin, têgihîştinên wan ên tevlihevtir ên li ser xwe û yên din hene."

Bihêzkirina nasnameya çandî û neteweyî

Çîrok ziman, rêûresm, dîroka çandekê vedibêjin. Di civakên wekî Kurdistanê de ku ziman û çanda Kurdî di bin gefê de ne, çîrokbêjiya zarokan dikare bibe faktorek bihêz di xurtkirina nasnameya çandî û zimanî de.

Bo mînak, çîrokên ku hêmayên çandî yên Kurdî (ziman, cil û berg, efsane û sembolên berxwedanê) temsîl dikin, zarokan bi kokên wan ve girêdidin û cureyek "şanaziya çandî" diafirînin.

Xweqebûlkirin û avakirina "xwe yek bêhempa"

Bi rêyên cûrbecûr karakterên xeyalî, zarok fêr dibin ku ew dikarin cuda û bi qîmet bin. Ev peyva ji bo zarokên bi cûdahiyên takekesî (mînak xuyang, seqetiya laşî an hestên tevlihev) pir girîng e û alîkariya wan dike ku nasnameyek erênî û saxlem pêşve bibin.

Nasnameya civakî û pozîsyona wê di cîhanê de

Çîrok fêrî zarokan dikin ku ew beşek ji civatekê, malbatekê, neteweyekê an jî mirovahiyê ne. Ew alîkariya wan dikin ku pozîsyona xwe di komên civakî de fam bikin: "Ez keçek im," "Ez zarokekî Kurd im," "Ez endamekî vê malbatê me," "Ez kesek im ku dixwaze alîkariyê bike," û hwd.

3. Bandorkirina li ser pêşerojê

Bandora demdirêj li ser pêşeroja zarok

Çîrok ne tenê niha ya zarokekî diguherînin, lê di heman demê de pêşeroja zarokekî jî şêwazê didin.

Zarokên ku bi rêya çîrokan baweriyên xwe bi xwe, motîvasyon û modelên exlaqî bi dest dixin, di mezinbûnê de xwedî hestek bilindtir a xwe ne.

Karakterên ku zarok pê re xwe nas dike dikarin rêyên kariyêrê, nîrxan û heta çawanîya çareserkirina pirsgerêkên xwe diyar bikin.

Her wiha, lêkolînan nîşan daye ku zarokên ku di jîngeha malbatî ya "navenda pirtûkan" de mezin dibin, ihtîmaleke mezintir heye ku di astên bilindtir de bixwînin û biserkevin.

Dê û bav di teşwîqkirina zarokan bo xwendinê de roleke girîng dilîzin. Xwendina bi dengê bilind li malê, serdana pirtûkxaneyê û nîqaşkirina çîrokan ezmûna xwendinê dike pêvajoyeke hevpar. Dibistan û saziyên çandî jî dikarin bi rêya bernameyên wekî "çîrokvegotin", "klûbên pirtûkan ên zarokan" û "xwendina lîstîkê" di zarokan de jîngeha piştgir biafirînin.

Çîrok amrazek e ji bo pêşveçûna sozdarî, derûnî û çandî ya zarokan. Ew xeyalê diafirînin, empatiyê xurt dikin, ziman ava dikin û pêşerojê şêwazê didin. Eger em bixwazin nîşekî agahdar, afirîner û berpirsiyar mezin bikin, xwendina çîrokan divê ne çalakiyek duyemîn be, lê yek ji prensîbên serke yên perwerdehiya zarokan be.

Xwendina çîrokan alîkariya zarokan dike: "Nasname û nîrxên xwe yên bingeîn nas bikin û xurt bikin; xwe bi çand, dîrok û neteweyê xwe ve girêdayî hîs bikin; fêr bibin ku jiyanê wekî çîrokekê fam bikin û cihê xwe di cîhanek civakî ya tevlihev de bibînin."

Binpêkariyên mafê mirovî li Kurdistanê

Rêjîma Îranê 9 girtiyên din jî bidar vekirin ku 2 ji wan jin in

Pêka raporên belavbûyî, li sibêdeha roja Pêncşemî 9ê Gelawêjê, “Esedulah Segwendî” li girtîgeha “Sipîdar” a rêjîmê li bajarê Ehwezê, “Ebulfezil Elayî û Nahîd cekar” û 2 kesên Efxanî ku nasnameya wan hêj nehatiye zanîn, li girtîgeha “Adilabad” a rêjîmê li bajarê Şîrazê de hatine bidarvekirin.

Li roja Çarşemî 8ê Gelawêjê, “Mehtab Beyatî û Elî Eşrefxanî”, li girtîgeha “Lakan” a bajarê Reştê de hatine bidarvekirin.

Li roja Sêşemî 7ê Pûşperê de jî, “Areş Mihemedî” li girtîgeha rêjîmê li bajarê Nehawendê de hatiye bidarvekirin.

Bi vê pêkê, rêjîma Îranê ji destpêka heyva Gelawêjê ve heta roja Pêncşemî 9ê Gelawêjê, zêdetir ji 50 girtî li girtîgehên xwe de bidar vekirine.

Kolberekî Kurd bi teqeya rasterast a hêzên sînorî yên rêjîmê hate birîndarkirin

pêka rapora “Kolber News”ê, êvareya roja Sêşemî 7ê Gelawêjê “Behram Mîk”, temen 35 salî xelkê gundê “Mîk”ê, ser bi bajarê Seqizê û rûniştîyê “Terxanava”ya bajarê Banê, li encama teqeya rasterast a hêzên sînorî yên rêjîmê li xala sînorîya “Eşterava” yê ser bi devera “Enwer” a bajarê Banê bi giranî birîndar bûye.

Navbirî ku bavê du zarokan e, li dema teqekirina hêzên hov ên rêjîmê de ti bar an alavek bi wî re nebûye û piştî birîndarbûnê, bo nexweşxaneyê “Selahedînê Eyubî” li Banê hatibû veguhastin, lê ji ber giraniya birînen wî, bo nexweşxaneyê Seqizê hatiye veguhastin.

Hêzên mirovkujê rêjîma Îranê welatîyekî xelkê Îlamê Kuştin û yek jî birîndar kirin

Sibêdeha roja Çarşemî 8ê Gelawêjê hêzên hov ên rêjîma Îranê bi awayê xoserane êrîş kirine ser malbateke xelkê gundê “Heft Çeşme” girêdayî bi bajarê Îlamê û kesek bi navê “Elîxan Zemanî” yê temen 46 salî ku bavê 2 zarokan e, kuştin û birayê wî yê bi navê “Muhsin Zemanî” jî birîndar kirin.

Pêka raporên belavbûyî, hêzên hov ên rêjîmê bi armanca binçavkirina “Mihsin Zemanî êrîş kirine ser vê malbatê ku li encamê de birayê wî ji aliyê hêzên kelanteriya 14 a rêjîmê ve hatiye kuştin.

Êrîşkirkina hovaneya hêzên rêjîmê û teqekirin li vê malbatê, berteknîşanda xelkê gund li pey xwe aniye û li hember wan hêzên hov sekinîne û tevî ku hêzên rêjîmê teqe li wan kirine, lê bi sedema berxwedana xelkê, ji wir revîne.

FERMAN E...

ŞENGAL

BIRÎNEK KU ÇI CARAN NAHÊ JI BÎRKIRIN

Partiya Demokrat A Kurdistanê Îranê
Navenda Ragihandinê